

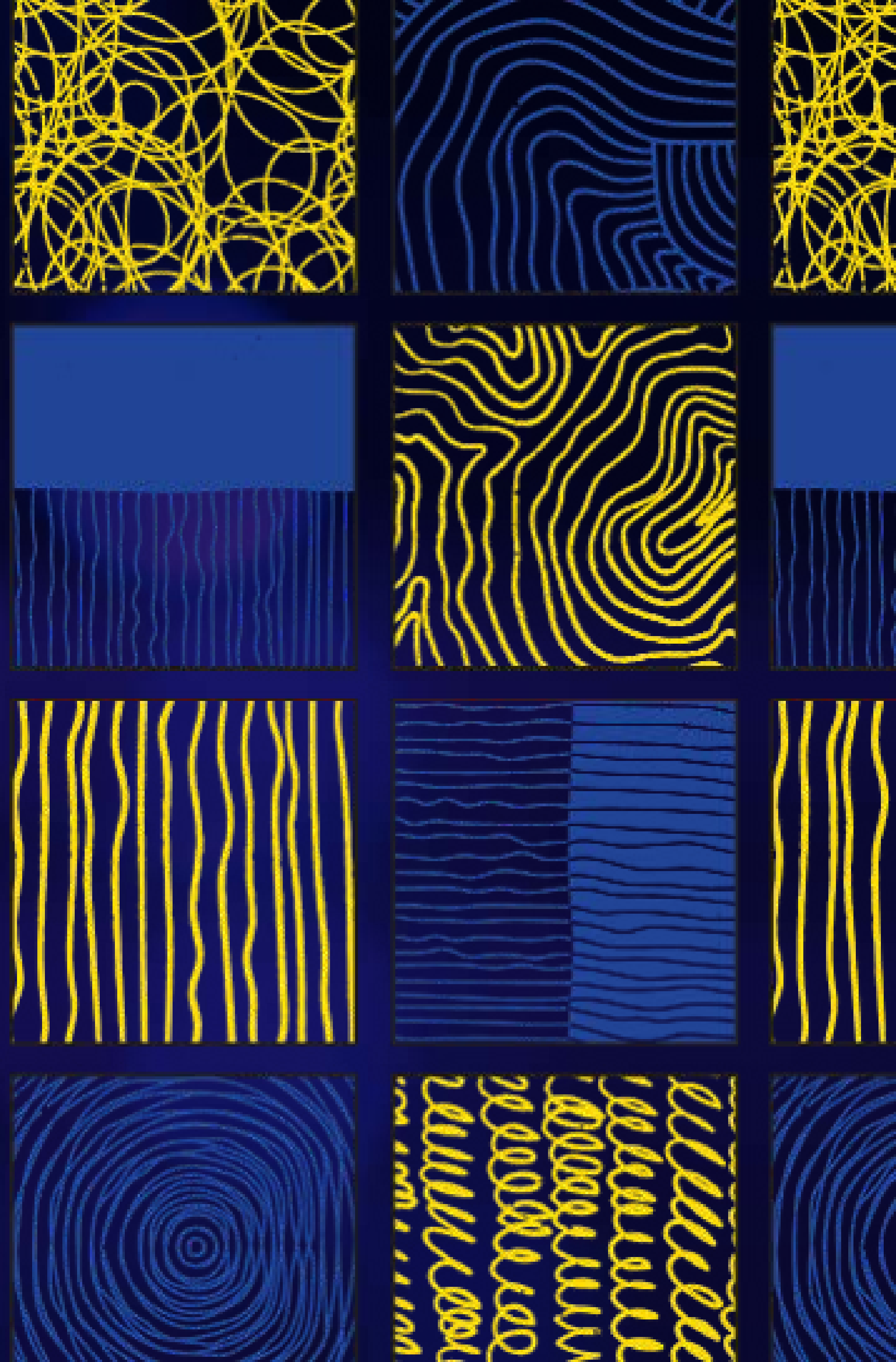

IP OFFICE

Український національний офіс
інтелектуальної власності та інновацій

ДОГОВІР ПРО СТВОРЕННЯ ЗА ЗАМОВЛЕННЯМ І ВИКОРИСТАННЯ ОКРЕМИХ ОБ'ЄКТІВ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Специфіка врегулювання відносин щодо перекладу твору
та творів образотворчого мистецтва

ВСТУП

Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності на практиці переважно укладається щодо об'єктів авторського права, зокрема літературних творів різного характеру, музичних творів, творів образотворчого мистецтва, творів художнього дизайну тощо.

У цій презентації увагу зосереджено на окремих аспектах положень договору про створення за замовленням і використання таких об'єктів авторського права, як переклад (похідний твір) та твір образотворчого мистецтва.

Договори щодо зазначених об'єктів авторського права мають схожу структуру з іншими договорами про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності, проте водночас мають і свої особливості, обумовлені правовою природою об'єктів, щодо яких вони укладаються.

**Правовій природі договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності раніше вже була присвячена окрема презентація «Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності», в якій було детально розглянуто структуру та зміст основних розділів такого договору, з нею можна ознайомитися за посиланням: nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2026/01/dohovir-stvorennia-za-zamovlenniam-ip-obiektu.pdf*

ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА, ЩОДО ЯКИХ УКЛАДАЄТЬСЯ ДОГОВІР

Твір образотворчого мистецтва:

- скульптура;
- картина;
- малюнок;
- гравюра;
- літографія;
- твір художнього дизайну (у тому числі сценічного дизайну, накреслення (дизайну) шрифтів) тощо (п.58 ч.1 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»)

Особливості правової природи твору образотворчого мистецтва зумовлюють відмінності законодавчо визначеного розподілу майнових прав інтелектуальної власності порівняно з іншими об'єктами авторського права та іншими об'єктами права інтелектуальної власності.

Похідний твір - це твір, що є результатом творчої переробки іншого твору без завдання шкоди його охороні (анотація, адаптація, аранжування, кавер-версія, обробка нематеріальної культурної спадщини тощо) чи його творчим перекладом на іншу мову (ч.1 ст. 17 Закону України «Про авторське право і суміжні права»)

Переклад, як похідний твір, є окремим об'єктом авторського права, що виникає в результаті творчої праці перекладача, захищаючи його унікальний стиль, лексику тощо.

Здійснення творчого перекладу може відбуватися лише за дозволом автора оригіналу (ліцензійним договором).

Технічні переклади (наприклад, машинні) або переклади офіційних документів не є об'єктом авторського права.

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ОБ'ЄКТ АВТОРСЬКОГО ПРАВА, СТВОРЕНИЙ ЗА ЗАМОВЛЕННЯМ

МАЙНОВІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Майнові права на твір, створений за замовленням, **переходять до замовника** з моменту створення твору у повному складі, **якщо інше не передбачено договором чи законом**

(ч.4 ст. 440 ЦК України)

ЗУ «ПРО АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА»

Майнові права на твір, створений за замовленням, **переходять до замовника** з моменту створення твору у повному складі, **якщо інше не передбачено договором замовлення**

(ч.2 ст. 15 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»)

ОСОБИСТІ НЕМАЙНОВІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Автору твору належать особисті немайнові права, встановлені статтею 423 цього Кодексу та іншими законами

(ч.1. ст. 438 ЦК України)

Особисті немайнові авторські права на твір, створений за замовленням, **належать автору**

(ч.1. ст. 15 ЗУ
«Про авторське право і суміжні права»)

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ПЕРЕКЛАД ТВОРУ, ЯК ОБ'ЄКТ ДОГОВОРУ ПРО СТВОРЕННЯ ЗА ЗАМОВЛЕННЯМ

ЗА ЗАКОНОМ МАЙНОВІ ПРАВА НА ПЕРЕКЛАД ТВОРУ НАЛЕЖАТИМУТЬ ЗАМОВНИКУ У РАЗІ:

✓ якщо сторони не узгодили у договорі інший
порядок їх розподілення чи належності
(або взагалі не передбачили
у договорі цей момент)

*Важливо враховувати, що
юридична презумпція (за зако-
ном) не замінює документаль-
ний доказ (договір) у діловому
обороті*

Неналежне договірне оформлення волі сторін щодо майнових прав інтелектуальної власності або відсутність чітких положень щодо їх належності може призвести до правової невизначеності та підвищеного ризику судових спорів. Таке неузгодження ускладнює визначення обсягу переданих майнових прав, розміру винагороди та умов використання твору. Крім того, відсутність письмових домовленостей істотно ускладнює доказування дійсних намірів сторін у судовому порядку та може спричинити непередбачувані правові наслідки.

ПРИНАЛЕЖНІСТЬ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ТВІР ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА, ЯК ОБ'ЄКТ ДОГОВОРУ ПРО СТВОРЕННЯ ЗА ЗАМОВЛЕННЯМ

**ЗА ЗАКОНОМ МАЙНОВІ ПРАВА
НА ТВІР ОБРАЗОТВОРЧОГО
МИСТЕЦТВА НАЛЕЖАТИМУТЬ
АВТОРУ ТВОРУ**

Оригінал твору образотворчого мистецтва, створеного за замовленням, переходить у власність замовника. При цьому майнові права інтелектуальної власності на такий твір залишаються за його автором, якщо інше не встановлено договором або законом
(ч.3 ст. 1112 ЦК України)

Майнові права інтелектуальної власності на твір образотворчого мистецтва, створений за замовленням (крім твору, спеціально створеного як елемент комп'ютерної програми), належать його автору, якщо інше не встановлено договором або законом

(ч.2 ст. 15 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»)

Однак сторони в договорі можуть передбачити механізм розподілу майнових прав на твір образотворчого мистецтва між собою, у тому числі узгодити передання таких прав замовнику у повному складі.

Якщо майнові права на твір переходять до замовника, автор має право на винагороду

МОМЕНТ ПЕРЕХОДУ МАЙНОВИХ ПРАВ НА ТВІР

Відповідно до положень закону — за замовчуванням (тобто якщо сторони не погодили іншого у договорі замовлення) майнові права на твір, створений за замовленням, **переходять до замовника з моменту створення твору у повному складі.**

Майнові права інтелектуальної власності *на твір образотворчого мистецтва залишаються за його автором*, якщо сторони в договорі не узгодять їх передання замовнику.

В договорі момент переходу майнових прав до замовника може бути пов'язаний, зокрема:

- ✓ з моментом прийняття твору замовником;
- ✓ з моментом повної оплати винагороди;
- ✓ з певною календарною датою;
- ✓ - з моментом одночасного настання кількох умов (комбінований варіант).

Отже, сторони вправі узгодити в договорі не тільки розподіл (належність) майнових прав на твір, а також і визначити інший момент переходу прав

Якщо майнові права на твір переходять до замовника, автор має право на винагороду

(ч.3 ст. 15 ЗУ «Про авторське право і суміжні права»)

ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ ТА ПЕРЕДАННЯ ТВОРУ ЗА ДОГОВОРОМ

Порядок створення та передання твору є важливим розділом договору про створення за замовленням і використання твору і має містити ретельно прописані вимоги та процедури, пов'язані із майбутнім твором, зокрема:

- ✓ **вимоги замовника до твору, що буде створюватися за договором (викладаються у Технічному завданні);**
- ✓ **порядок ознайомлення замовника з твором та надання ним своїх зауважень;**
- ✓ **процедуру усунення виконавцем зауважень замовника;**
- ✓ **процедуру приймання-передачі сторонами оригіналу твору (складення акту приймання-передачі).**

*Окрім зазначеного, важливо узгодити **умови та наслідки неприйняття твору замовником, наслідки відмови від доопрацювання твору виконавцем.***

За актом приймання передачі передаються речі, проте не майнові права інтелектуальної власності з огляду на їх нематеріальну природу

СПЕЦИФІКА ТВОРУ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

ВРАХОВУЮЧИ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА,
У ДОГОВОРІ ВАРТО ПРИДІЛИТИ УВАГУ НАСТУПНОМУ:

Оскільки створений твір образотворчого мистецтва в подальшому може використовуватися, зокрема, як елемент зображувальної/комбінованої торговельної марки або промислового зразка, такі способи використання необхідно узгодити в договорі.

У випадку використання при створенні твору образотворчого мистецтва зображення фізичної особи, необхідно пересвідчитись у дотриманні охорони інтересів цієї фізичної особи, зображеної на такому творі, зокрема, врахувати положення ст.ст. 307, 308 ЦК України.

Якщо за вимогою замовника такий твір образотворчого мистецтва, як художня фотографія має включати зображення конкретних об'єктів, що охороняються правом інтелектуальної власності, майнові права на які ще не перейшли в суспільне надбання, необхідним є отримання письмового дозволу від автора такого об'єкта або його правонаступника.

СПЕЦИФІКА ТВОРУ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

ВРАХОВУЮЧИ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА,
У ДОГОВОРІ ВАРТО ПРИДІЛИТИ УВАГУ НАСТУПНОМУ:

У разі подальшого публічного перепродажу оригіналу твору образотворчого мистецтва (через аукціон, галерею тощо), автор або його спадкоємці мають право на отримання справедливої винагороди – як частки відрахувань (відсотка) від ціни кожного наступного продажу, розмір якої необхідно зазначити у договорі (право слідування).

Автор має право вимагати від власника оригіналу твору образотворчого мистецтва, доступ до свого твору з метою його відтворення (копіювання, фотографування тощо), за умови, що це не порушує законні права та інтереси власника такого об'єкта. Останній не має права відмовити без достатніх підстав (право доступу).

Замовник має право вносити зміни до твору, створеного за замовленням, якщо інше не передбачено договором.

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ТВОРУ

ВИМОГИ ДО ПЕРЕКЛАДУ ТВОРУ, ЯК ОБ'ЄКТА АВТОРСЬКОГО ПРАВА, ЯКІ ТРЕБА ВРАХОВУВАТИ ПРИ УКЛАДЕННІ ДОГОВОРУ:

Правомірність створення, отримання дозволу: створення перекладу як похідного твору допускається виключно за умови отримання замовником письмового дозволу від автора оригінального твору або іншої особи, яка володіє майновими правами на цей твір, зокрема, відносини між сторонами можуть бути врегульовані шляхом укладення ліцензійного договору або договору про передання майнових прав інтелектуальної власності на оригінальний твір.

Творчий характер: об'єктом авторського права визнається лише той переклад, що є результатом творчої інтелектуальної діяльності виконавця як перекладача. Технічна трансформація тексту або передагований машинний переклад, що не містить ознак індивідуального творчого стилю, не утворює об'єкт авторського права та не підлягає правовій охороні як самостійний твір.

Дотримання особистих немайнових прав автора: при здійсненні перекладу виконавець зобов'язаний забезпечити збереження цілісності оригіналу твору, не допускати перекручень чи спотворень змісту.

Правовий режим охорони похідного твору: переклад визнається окремим об'єктом авторського права з моменту його створення.

ЧЕК-ЛИСТ КЛЮЧОВИХ АСПЕКТІВ ДОГОВОРУ

	ТВОРЧИЙ ПЕРЕКЛАД ТВОРУ	ТВІР ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА
За яких умов створені об'єкти охоронятимуться авторським правом?	• якщо твір створено правомірно (за дозволом автора на здійснення перекладу); • якщо створений об'єкт є оригінальним та вираженим в об'єктивній формі.	• якщо об'єкт створено без порушення прав та інтересів інших осіб; • якщо створений об'єкт є оригінальним та вираженим в об'єктивній формі.
Якій зі сторін договору належатиме оригінал створеного твору?	Матеріальний об'єкт, в якому втілено твір, належатиме замовнику	Оригінал твору належатиме замовнику (що покладає на нього обов'язки щодо збереження твору та надання автору доступу до нього)
Кому належатимуть майнові права інтелектуальної власності на створений об'єкт якщо в договорі про це немає згадки?	Належатимуть замовнику у повному складі з моменту створення твору	Належатимуть автору твору образотворчого мистецтва

ЧЕК-ЛИСТ КЛЮЧОВИХ АСПЕКТІВ ДОГОВОРУ

ТВОРЧИЙ ПЕРЕКЛАД ТВОРУ

ТВІР ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Чи вправі сторони узгодити в договорі іншу належність майнових прав на твір, або їх розподіл?

Так, сторони можуть узгодити приналежність майнових прав інтелектуальної власності на твір одній зі сторін договору або встановити спільний режим правоволодіння

Якій зі сторін договору належати-муть особисті немайнові права інтелектуальної власності на створений за договором об'єкт?

Творцю (*письменнику, художнику тощо*), оскільки такі права є невідчужуваними від його особи

Чи потрібна державна реєстрація цього договору та створеного об'єкта?

Для виникнення і здійснення авторського права не вимагається реєстрація авторського права на твір, так само не є обов'язковою державна реєстрація договору за яким створюється твір.

Проте за бажанням сторін (сторони) договору такий договір може бути підставою для реєстрації авторського права на твір у державному реєстрі, за результатами чого суб'єкту авторського права видається свідоцтво про реєстрацію договору, що стосується майнових прав на твір

ВИСНОВОК

Відносини сторін щодо створення за замовленням об'єкта авторського права повинні врегульовуватися договором про створення за замовленням і використання твору з належним оформленням волі сторін щодо майнових прав інтелектуальної власності.

Хоча такий договір є різновидом договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності та має з ними спільні риси, існують важливі відмінності, які сторонам необхідно врахувати при його укладенні. Якщо сторони обирають укладення договору про створення за замовленням і використання твору, їм слід приділити особливу увагу правовій природі об'єкта та пов'язаним з цим моментам.

Аналіз перекладу як похідного твору та твору образотворчого мистецтва свідчить, що правова природа цих об'єктів безпосередньо впливає на структуру договору, обсяг, належність та момент переходу майнових прав, а також на порядок створення і передання результату творчої діяльності.

Комплексний підхід до укладення договорів про створення за замовленням і використання зазначених об'єктів авторського права є запорукою їх ефективного та правомірного застосування на практиці.

Ризикованим є складання договору без залучення фахівців, обізнаних у праві інтелектуальної власності, а також у питаннях юридичної відповідальності та захисту прав, оскільки договір має бути корисним для його сторін. Звертайтеся до професіоналів, які допоможуть підготувати договір саме для ваших потреб.

Ця презентація підготовлена відділом інформаційного забезпечення трансферу технологій УКРНОІВІ з про-світницькою метою, має інформаційний характер та спрямована на допомогу всім зацікавленим особам у з'ясуванні специфіки договору про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.

З іншими презентаціями відділу можна ознайомитися за посиланнями:

- «Ліцензійний видавничий договір» nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2025/12/Litsen-vyd-dohovir.pdf
- «Договір комерційної концесії: особливості врегулювання правовідносин» nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2025/06/Dohovir-komertsiinoi-kontsesii.pdf;
- «Договір про передання (відчуження) майнових прав інтелектуальної власності: на що варто звернути увагу» nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/10/Dohovir-pro-vidchuzhennia-mainovykh-prav-intelektualnoi-vlasnosti.pdf;
- «Складаємо ліцензійний договір: ключові моменти за законодавством України» nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/11/Prezentatsiia-Litsenziinyi-dohovir.pdf;
- «Ліцензійний договір щодо ноу-хау: на що варто звернути увагу» nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/Prezentatsiia-Litsenziinyi-dohovir-shchodo-nou-khau.pdf
- «Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності» nipo.gov.ua/wp-content/uploads/2026/01/dohovir-stvorennia-za-zamovlenniam-ip-obiektu.pdf

Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (УКРНОІВІ) надає консультативну підтримку щодо підготовки договорів у сфері інтелектуальної власності або їх аналізу.

При наявності питань, Ви завжди можете звернутись до відділу інформаційного забезпечення трансферу технологій за телефоном: **+380 (044) 494-05-90**

Контакти

e-mail: office@nipo.gov.ua

Адреса

01601, Україна, м. Київ, вул. Дмитра Годзенка, 1